

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Методичні вказівки

для самостійної роботи, проведення практичних занять
і виконання контрольної роботи

з дисципліни

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА

(для студентів напряму підготовки 6.050701 – «Електротехніка та електротехнології» заочної форми навчання і для слухачів другої вищої освіти за спеціальністю 7.05070103 – «Електротехнічні системи електроспоживання»)

**Харків
ХНАМГ
2012**

Методичні вказівки для самостійної роботи, проведення практичних занять і виконання контрольної роботи з дисципліни «Економіка і організація виробництва» (для студентів напряму підготовки 6.050701 - «Електротехніка та електротехнології» заочної форми навчання і для слухачів другої вищої освіти за спеціальністю 7.05070103 – «Електротехнічні системи електроспоживання») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Л. Г. Бойко. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 31 с.

Укладач: ст викл. Бойко Л. Г.

Рецензент: проф. д.е.н. А. Є. Ачкасов

Рекомендовано кафедрою Економіки підприємств міського господарства, при Факультеті після дипломної освіти та заочного навчання, протокол № 1 від 30.08.2011 р.

Зміст

	стор
Вступ.....	4
1. Мета та предмет вивчення дисципліни.....	5
2. Зміст дисципліни	8
ЗМ 1. Основи діяльності підприємства в умовах ринку.....	8
ЗМ 2. Персонал, виробничі інвестиції та фінансово-економічні результати підприємства.....	9
ЗМ 3. Організація виробництва на підприємстві.....	10
Рекомендована навчальна література.....	11
3. Методичні вказівки з підготовки до проведення практичних занять з курсу «Економіка і організація виробництва».....	12
4. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з курсу «Економіка і організація виробництва».....	26
Рекомендовані джерела.....	30

Вступ

Розвиток економіки як науки і практичної діяльності потребує широкого кола знань, що дуже часто презентують досить різні галузі науки. На всіх етапах розвитку економіки основною ланкою є підприємство. Саме на підприємстві здійснюється виробництво продукції, відбувається безпосередній зв'язок працівника із засобами виробництва. Під промисловим підприємством розуміється виробнича одиниця, яка володіє виробничо-технічною єдністю, організаційно-адміністративною і господарською самостійністю. З цього визначення ясно, що мета діяльності підприємства - задоволення суспільних потреб і одержання прибутку.

Разом з тим розвиток бізнесу в умовах відкритої економіки сприяє насиченню споживчого ринку товарами й послугами, активізує структурну перебудову економіки, стимулює впровадження науково-технічних досягнень, сприяє підвищенню ефективності виробництва - усе це і складає задоволення суспільних потреб.

Розвиток економіки як науки і практичної діяльності потребує широкого кола знань, що дуже часто презентують досить різні галузі науки. Все це вимагає від майбутнього фахівця достатньо вільного володіння математичними методами, кругозором в галузі гуманітарних наук.

Вивченню базових понять, методів дослідження, структури і змісту вищої економічної освіти для студентів спеціальностей «Електротехнічні системи електроспоживання» і присвячена дисципліна «Економіка і організація виробництва».

До складу навчальної дисципліни входять лекційні та практичні заняття, самостійна робота студентів та виконання контрольної роботи.

1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Економіка і організація виробництва» є придбання студентами знання основних розділів економіки зокрема планування, організації і забезпечення ефективності господарювання на рівні підприємства, як первинної ланки суспільного виробництва, а також необхідних практичних навичок по керуванню ринковою економікою на сучасному етапі її розвитку.

Економіка підприємства як галузь науки і навчальний курс ґрунтується на вивченні і використанні економічних законів і закономірностей функціонування і розвитку суспільного виробництва. Установлення конкретних форм прояву цих законів і закономірностей у виробничо-господарській діяльності підприємства можна вважати предметом курсу.

Методологія вивчення курсу включає визначену сукупність конкретних методів, а саме: історичний і макроекономічний підхід до оцінки процесів і явищ, що здійснюються на підприємстві, альтернативність рішення тих чи інших господарських задач, використання сучасного наукового інструментарію пізнання і прийняття управлінських рішень.

1.2. Предмет вивчення дисципліни

Предметом вивчення дисципліни є основоположні економічні категорії, економічні закони та принципи функціонування економічних систем, економічні відносини, господарчі механізми та дії людей, спрямовані на ефективне господарювання в умовах обмежених економічних і природних ресурсів, особливості ринкових перетворень економіки України, сучасні процеси глобалізації економічного життя людства, особливостей формування тарифів на послуги комунальних підприємств, особливостей діяльності підприємств міського господарства.

Змістовими модулями, що презентують дану дисципліну, є:

1. Основи діяльності підприємства в умовах ринку
2. Персонал, виробничі інвестиції та фінансово-економічні результати підприємства
3. Організація виробництва на підприємствах комунального господарства

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

ЗНАТИ:

- визначення міського господарства і його структуру;
- загальні економічні особливості функціонування міського господарства;
- визначення поняття витрати, доходи, прибуток, тариф.

ВМІТИ

В умовах виробничої діяльності за результатами аналізу економічних показників діяльності підприємства, використовуючи моделі поведінки виробника:

- прогнозувати оптимальні витрати на виробництві та максимальні прибутки за короткостроковий та довготерміновий періоди;
- визначити ціну та обсяги виробництва в умовах конкуренції.

До переліку взаємопов'язаних дисциплін (за навчальним планом) віднесені:

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Економічна теорія	Дипломне проектування

1. Самостійна навчальна робота студента

(форми самостійної роботи, обсяг у годинах)

Найменування змістових модулів, що виносяться для самостійної роботи	6 років навчання	Друга вища освіта	Форма звіту
1	2	3	4
ЗМ 1.1. Основи діяльності підприємства в умовах ринку	32	30	Контрольна робота
Огляд основної та додаткової літератури	5	4	
Вивчення категорій	2	2	
Вивчення тем:			
1. Ціль функціонування підприємств.	3	3	
2. Виробнича програма і виробнича потужність підприємства.	5	5	
3. Основні фонди підприємства. Знос та амортизація основних засобів.	10	9	
4. Оборотні фонди підприємства. Джерела формування оборотних засобів.	7	7	

Продовження

1	2	3	4
<i>ЗМ 1.2. Персонал, виробничі інвестиції та фінансово-економічні результати підприємства.</i>	32	32	
Огляд основної та додаткової літератури:	5	5	
Вивчення категорій	2	2	
Вивчення тем:			
1. Управління персоналом підприємства.			
Організація, продуктивність і оплата праці на підприємствах енергопостачання.	8	8	
2. Реальні інвестиції та їх економічна ефективність.	7	7	
3. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємств.	10	10	
<i>ЗМ 1.3. Організація виробництва на підприємстві</i>	22	4	
Огляд основної та додаткової літератури:	5	1	
Вивчення тем:			
1. Виробничий процес, його сутність. Основні вимоги до раціональної організації виробничого процесу.	5	1	
2. Організація технічної підготовки виробництва.	6	1	
3. Оперативне регулювання виробництва.	6	1	
<i>Виконання контрольної роботи</i>	10	10	
Разом	96	76	

2. Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи діяльності підприємства в умовах ринку

Тема 1. Ціль функціонування підприємств

Поняття та характеристики ринкового типу господарювання і ринкової інфраструктури; підприємницька діяльність, законодавче забезпечення підприємництва в Україні, стратегія підприємства на ринку, підприємницькі договори та порядок їх укладення.

Тема 2. Виробнича програма і виробнича потужність підприємства

Виробничі процеси, їх класифікація; організація виробничого процесу, виробнича структура підприємства, виробнича потужність підприємства, виробнича програма, методи визначення виробничої потужності підприємства.

Тема 3. Основні засоби підприємств. Знос та амортизація основних засобів

Поняття і класифікація основних фондів; структура основних фондів, види і показники зношування основних фондів, амортизація основних фондів, показники руху і використання основних фондів, напрями відтворення основних фондів.

Тема 4. Оборотні фонди підприємства. Джерела формування оборотних засобів

Поняття, матеріальний склад і структура оборотних фондів підприємства; структура оборотних засобів; оборотні кошти підприємства: структура та джерела формування; показники ефективності використання та методи розрахунку нормативів оборотних фондів; шляхи поліпшення використання оборотних фондів.

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняття «підприємство».
2. Назвіть цілі та основні функції підприємства.
3. Назвіть види підприємств та об'єднань.
4. Назвіть основні складові виробничої програми підприємства.
5. Дайте визначення терміну «виробничий процес», «виробничий цикл».
6. Назвіть чинники, які впливають на виробничу потужність підприємства.
7. Що таке основні фонди? Яка їх роль у виробництві?
8. Перелічіть види зносу основних фондів. Дайте визначення.
9. Назвіть фактори, що впливають на ступінь зносу основних фондів і шляху боротьби з фізичним і моральним зносом фондів.
10. Дайте визначення поняттю «амортизація основних фондів».
11. Що включають нематеріальні активи підприємства?
12. Що включають в себе об'єкти промислової власності?

13. Економічна сутність оборотних коштів. У чому їх основні відмінності від основних фондів?
14. Що відноситься до оборотних фондів? До фондів звертання?
15. Назвіть джерела формування оборотних коштів
16. Які оборотні кошти відносяться до власних засобів підприємства? До позикових?
17. Які етапи проходять оборотні кошти в процесі їхнього звертання?
18. Нормування оборотних засобів. Поняття нормативу, норми запасу оборотних засобів. Нормовані і ненормовані оборотні фонди.
19. Розрахунок нормативу і норми запасу по готовій продукції.

Змістовий модуль 2. Персонал, виробничі інвестиції та фінансово-економічні результати підприємства

Тема 1. Управління персоналом підприємства. Організація, продуктивність і оплата праці на підприємствах енергопостачання

Мотивація, як процес стимулювання до високопродуктивної праці; шляхи зростання заробітної плати; функції, принципи організації та регулювання заробітної плати; тарифна система та її елементи, форми і системи оплати праці; контрактна система оплати праці; формування фонду оплати праці.

Тема 2. Реальні інвестиції та їх економічна ефективність

Інвестиційна діяльність, види інвестицій, виробничі інвестиції, їх склад та структура, оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій, капітальне будівництво як спосіб реалізації виробничих інвестицій, основні джерела інвестування.

Тема 3. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємств

Витрати виробництва та собівартість продукції; планування собівартості продукції; дохід підприємства; загальна схема формування фінансових результатів діяльності підприємства; види та розподіл прибутку підприємства; показники оцінки фінансового стану підприємства; показники загальної ефективності господарчої діяльності підприємства; рентабельність, поняття та види.

Контрольні питання

1. Що таке собівартість продукції?
2. Назвіть економічні елементи витрат.
3. Що таке структура собівартості продукції?
4. Типова номенклатура витрат по економічних елементах. Для яких цілей використовується?
5. Загальноновиробничі, адміністративні, витрати на збут, інші операційні витрати їх склад.
6. Поняття прибутку, валового доходу, валової виручки

7. Оподатковуваний прибуток підприємства, розрахунок.
8. Чистий прибуток підприємства, розрахунок.
9. Види прибутку підприємства.
10. Схема розподілу чистого прибутку підприємства.
11. Рентабельність, її значення і види.
12. Рентабельність виробництва. Резерви підвищення рентабельності виробництва.

Змістовий модуль 3. Організація виробництва на підприємстві

Тема 1. Виробничий процес, його сутність.

Основні вимоги до раціональної організації виробничого процесу

Виробничий процес, організація виробничого процесу в просторі і часу; виробнича структура підприємства, її види та характеристика; виробнича потужність підприємства, чинники, що впливають на неї; методи визначення виробничої потужності на підприємстві; наукові принципи організації виробничого процесу; загальна характеристика методів організації виробництва.

Тема 2. Організація технічної підготовки виробництва

Організація науково-технічної підготовки виробництва; сутність та етапи здійснення підготовки виробництва; організація наукових досліджень; проектно-конструкторська підготовка; технологічна та організаційно-економічна підготовка виробництва; напрями вдосконалення технічної підготовки виробництва.

Тема 3. Оперативне регулювання виробництва

Система оперативного регулювання діяльності підприємства; сучасний організаційно-економічний механізм оперативного регулювання діяльності; методи і форми оперативного регулювання діяльності підприємства; сучасний організаційно-економічний механізм оперативного регулювання діяльності підприємства.

Контрольні питання

1. Визначити сутність виробничого процесу.
2. Дати класифікацію різновидів виробничих процесів.
3. Провести структурування виробничого процесу.
4. Охарактеризувати наукові принципи організації виробничого процесу.
5. Які бувають форми організації виробництва? Які їх переваги?
6. Як здійснюється комбінування виробництва?
7. Перелічити основні методи організації виробництва.
8. Дати загальну характеристику основних методів організації виробництва.
9. Які типи виробництва ви знаєте? Охарактеризуйте їх техніко-економічні особливості.

10. У чому суть конструкторської і технологічної підготовки виробництва, які їх цілі та завдання?
11. Який об'єм робіт включає технологічна підготовка виробництва?
12. Які вимоги і нормативи, що застосовуються до конструкторської і технологічної підготовки виробництва?
13. Які завдання вирішують єдині системи конструкторської і технологічної документації, технічної підготовки виробництва?

Рекомендована навчальна література

1. Продиус Ю.И. Экономика предприятия. Учебное пособие / Ю.И. Продиус. - Харьков, ООО «Одиссей», 2008. – 416 с.
2. Ковалев А.П., Павлова М.П.. Экономика для технических вузов / А.П. Ковалев, М.П. Павлова. - Ростов на Дону, Фенікс, 2010. – 512 с.
3. Юр'єва Т.П. Економіка підприємств міського господарства / Т.П. Юр'єва. – Х.: ХНАМГ, 2006г. – 254 с.
4. Горфинкель В.Я. Экономика предприятия. Учебник для вузов / В.Я. Горфинкель. - М. ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 718 с.
5. Фатхутдинов Р.А. Конкурентноспособность: экономика, стратегия, управление / Р.А. Фатхутдинов. - М. ИНФРА – М., 2008. – 325 с.
6. Зайцев Н.Л. Экономика промышленного предприятия. Учебное пособие / Н.Л.Зайцев. - ИНФРА – М., - 2010. – 192 с.
7. Вяткин В.Н. Организационное проектирование хозяйственных комплексов. – М.: Экономика, 2004, - 345 с.
8. Курочкин А.С. Организация управлением. Учебник / А.С.Курочкин. – К.: МАУП, 2009. – 332 с.
9. Жданова П.А. Организация и управление капиталистической промышленной фирмой / П.А. Жданова. – М.: ИНФРА – М., 2006. - 387 с.
10. Карданская Н.Л. Системы управления производством: анализ и проектирование. Учебное пособие / Н.Л.Карданская. – М.: ИНФРА – М., 2007. - 264 с.
11. Смирнов С.В. Организация управления предприятием и производственным процессом / С.В. Смирнов. - М.: Знание, 2007. - 412 с.

3. Методичні вказівки з підготовки до проведення практичних занять з курсу «Економіка і організація виробництва»

Розподіл часу для проведення практичних занять з курсу.

3.1. Практичні заняття (заочне навчання), друга вища освіта

Зміст	6 років навчання	Друга вища освіта
<i>ЗМ 1.1. Підприємство як суб'єкт господарювання</i>	2	1
1. Ціль функціонування підприємств.	0,5	
2. Виробнича програма і виробнича потужність підприємства.		
3. Основні засоби підприємств. Знос та амортизація основних засобів.	1	0,5
4. Оборотні фонди підприємства. Джерела формування оборотних засобів.	0,5	0,5
<i>ЗМ 1.2. Економічний механізм управління підприємством</i>	2	2
1. Управління персоналом підприємства. Організація, продуктивність і оплата праці на підприємствах енергопостачання.	1,0	1,0
2. Реальні інвестиції та їх економічна ефективність.	1,0	1,0
3. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємств.		
<i>ЗМ 1.3. Організація виробництва на підприємствах</i>	2	1
1. Виробничий процес, його сутність. Основні вимоги до раціональної організації виробничого процесу.	1,0	0,5
2. Організація технічної підготовки виробництва.	1,0	0,5
3. Оперативне регулювання виробництва.		
<i>РАЗОМ</i>	6	4

Тема 1. Виробнича програма підприємства

1. Розроблення й обґрунтування виробничої програми підприємства

1.1. Поняття та механізм формування виробничої програми підприємства

Виробництво і реалізація продукції для забезпечення потреб населення є метою діяльності підприємств (звичайно, за умови одержання певної величини прибутку). Тому планування виробництва і реалізації продукції є основним розділом тактичного або перспективного плану підприємства.

Виробнича програма підприємства - це система адресних завдань з виробництва і доставки продукції споживачам у розгорнутій номенклатурі, асортименті, відповідної якості і у встановлені терміни згідно з договорами поставок.

Формування виробничої програми підприємства базується на таких елементах, які наведені на рис.1:

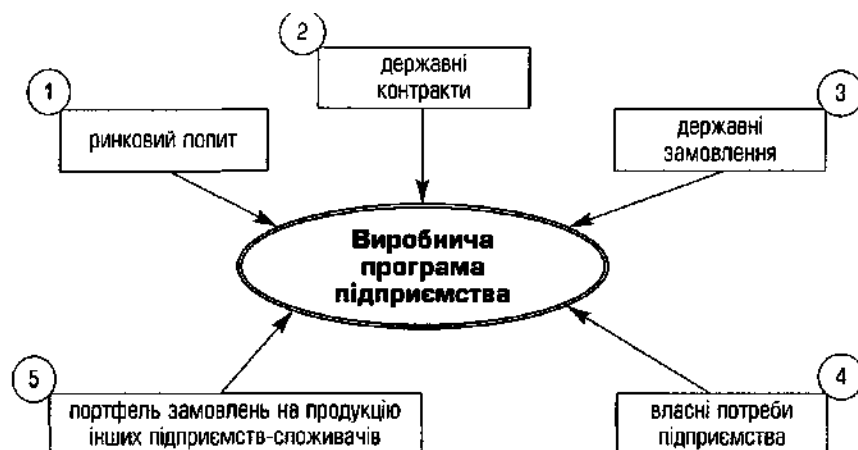

Рис. 1 – Основні елементи формування виробничої програми підприємства

1. На основі вивчення, аналізу і перспектив розвитку ринкового попиту підприємством укладаються зі споживачами-покупцями (торговельними підприємствами, гуртовими посередниками, біржами) угоди на постачання певних видів продукції.

2. Державні контракти є засобом забезпечення потреб споживачів, що фінансуються за рахунок Державного бюджету України, та поновлення державного резерву. Держава при цьому гарантує оплату поставок продукції та забезпечує її виробництво найважливішими видами ресурсів.

3. Державні замовлення є засобом стимулювання збільшення виробництва у пріоритетних галузях, впровадження нових технологій, випуску дефіцитних видів продукції, державної підтримки важливих наукових

досліджень. Держава може надавати пільги підприємствам-виробникам, але не забезпечує їх фінансовими ресурсами.

4. Портфель замовлень на продукцію інших споживачів формується на основі контрактів між підприємствами-виробниками і підприємствами-споживачами та відображає його постійні прямі господарські зв'язки. Такі контракти періодично переглядаються та поновлюються.

5. Частина продукції підприємства може споживатися безпосередньо ним самим. Тому виробнича програма має враховувати цю кількість. Вона визначається на основі балансів матеріальних ресурсів, які відображають потребу у них та джерела її покриття.

Обґрунтування виробничої програми підприємства

Виробнича програма будь-якого підприємства повинна бути *обґрунтована* наявними виробничими ресурсами (виробничими фондами, трудовими і матеріальними ресурсами), а також виробничою потужністю підприємства.

Обсяг виробництва, наприклад, валової чи товарної продукції може бути обчислений через величину згаданих ресурсів таким чином:

$$ВП (ТП) = S_{сер} \times \Phi_v \text{ грн.}, \quad (1)$$

де $S_{сер}$ - середньорічна вартість основних виробничих фондів підприємства, грн.;

Φ_v - фондівіддача, грн.

$$ВП (ТП) = Ч \times П_n \text{ грн.}, \quad (2)$$

де Ч - чисельність працюючих на підприємстві, осіб;

$П_n$ - продуктивність праці, яка може бути виражена показником виробітку, грн./чол.

Обсяг виробництва продукції в натуральних вимірниках (N) може бути обчислений виходячи із величини матеріальних ресурсів, поставлених підприємству в плановому році ($M_{зар}$), і норми витрат цього виду ресурсу на одиницю продукції q.

$$N = \frac{M}{Q}, \text{ натур, один.} \quad (3)$$

Від рівня використання виробничої потужності підприємства (тобто максимально можливого обсягу випуску продукції при встановленій величині виробничих фондів та організації виробничого процесу) залежить обсяг випуску продукції:

$$ВП = B_{пот} \times K_{вик}, \text{ грн.}, \quad (4)$$

де $B_{пот}$ - виробнича потужність підприємства, грн.;

$K_{вик}$ - коефіцієнт використання виробничої потужності.

Якісну сторону виробничої програми характеризує показник, який відображає питому вагу продукції, що відповідає міжнародним стандартам, в загальному обсязі випуску продукції підприємством. Він може бути обчислений відношенням кількості сертифікованої продукції до загального її обсягу.

Приклад 1. Обчислити показники обсягу виробництва і реалізації продукції фірмою за даними таблиці 1.

Таблиця 1.

Показники	
1. Обсяг виробництва, шт.	5000
2. Ціна виробу, грн.	1200
3. Обсяг незавершеного виробництва, грн.	
на початок року	50000
на кінець року	37000
4. Собівартість одного виробу, грн.	1000
5. Тривалість виробничого циклу, днів	12
6. Приріст залишків готової продукції на складах за рік, шт.	60
7. Коефіцієнт наростання затрат	0,62
8. Кількість робочих днів у році	230

Розв'язування

$$ТП = N \times Ц = 5000 \times 1200 = 6000000 \text{ грн.},$$

$$ВП = ТП - (НЗВ_{н} - НЗВ_{к}) = 6000000 - (50 - 37) = 5987000 \text{ грн.},$$

$$РП = ТП + (Г_{н} - Г_{к}) = 6000000 - (60 \times 1,2) = 5928000 \text{ грн.},$$

$$НЗВ_p = \frac{N \times C \times T \times K_{из}}{Д} = \frac{5000 \times 1 \times 12 \times 0,62}{230} = 161,73 \text{ тис.грн.}$$

Тема 2. Персонал підприємства і продуктивність праці

Приклад 1. На оброблення деталі затрачалось 18 хв. Після перегляду норм часу на цю деталь була встановлена норма 15 хв. Обчислити, на скільки відсотків знизилась трудомісткість роботи і зросла продуктивність праці. Тривалість зміни 8 год.

Розв'язування

Обчислення можна зробити декількома способами.

1. Оскільки показники трудомісткості і продуктивності праці є взаємооберненими, то проценти зростання виробітку (Π_v) і зниження трудомісткості (Π_r) пов'язані формулами:

$$\Pi_r = (100 \times \Pi_m) : (100 - \Pi_m); \quad (5)$$

Тоді трудомісткість знизилася на:

$$((18-15) : 18 \times 100) = 16,7\%$$

продуктивність праці зросла на:

$$((100 \times 16,7) : (100 - 16,7)) = 20\%$$

2. Виріток за зміну становив:

$$480 : 18 = 26,7 \text{ шт.}$$

Після перегляду норм часу він дорівнює:

$$480 : 18 = 32 \text{ шт.}$$

Зростання виробітку:

$$(32 : 26,7) \times 100 = 20\%;$$

Тема 3. Основні фонди підприємства

Показники, що характеризують рівень використання основних виробничих фондів (ОВФ)

До показників, що характеризують технічний стан ОВФ, відносяться:

- коефіцієнт зносу (K_z), що визначає частку вартості ОВФ, що залишилася до списання на витрати в наступних періодах:

$$K_z = \frac{I_z}{K_{пер}}; \quad (6)$$

З метою зниження коефіцієнта зносу підприємство повинне підвищувати темпи відновлення устаткування, виконувати план капітального ремонту, поліпшувати службу ремонту і збереження технічного парку машин і устаткування.

- коефіцієнт придатності ($K_{пр}$), характеризує ступінь придатності ОВФ для експлуатації:

$$K_{пр} = 1 - K_з; \quad (7)$$

Коефіцієнти зносу і придатності розраховуються як на початок періоду, так і на кінець розрахункового періоду (рік, квартал). Чим нижче $K_з$, тим вище $K_{пр}$, тим краще технічний стан, у якому знаходяться ОВФ.

До показників динаміки (руху) основних виробничих фондів відносяться:

- *середньорічна вартість ОВФ ($K_{ср}$)*, що встановлюється в тих випадках, коли величина ОВФ протягом року міняється (уведення нових ОВФ, вибуття зношених ОВФ):

$$K_{ср} = K_{пр} + 1/12 (K_{вив} * M_{вв}) - 1/12 (K_{виб} * M_{виб}) \quad (8)$$

де $K_{пр}$ - вартість ОВФ на початок року, грн.;

$K_{вив}$, $K_{виб}$ - вартість що вводяться і що вибувають ОВФ протягом року, грн;

$M_{вв}$, $M_{виб}$ - число місяців використання вводи чи знову що вибувають ОВФ;

$$M_{вв} = (12\text{мес} - N_{\text{вв}}) + 1; \quad M_{виб} = (12\text{мес} - N_{\text{виб}}) + 1,$$

де $N_{\text{вв}}$ і $N_{\text{виб}}$ - порядковий номер місяця введення і місяця вибуття ОВФ.

Приклад 1.

Вартість ОВФ на початок року - 8400 тис.грн., на 01.07 введено в дію ОВФ на 380 тис.грн., з 01.01. вибуло ОПФ на 220 тис.грн. Визначити середньорічну вартість ОВФ.

$$K_{ср} = 8400 + 1/12(380*6) - 1/12(220*3) = 8535 \text{ тис.грн.}$$

$$M_{вв} = (12-7) + 1 = 6$$

$$M_{виб} = (12-10) + 1 = 3.$$

- коефіцієнт відновлення ($K_{відн}$), показує, яку частину від наявних на кінець звітного періоду основних засобів складають нові основні засоби:

$$K_{відн} = K_{вв}/K_{кр}; \quad (9)$$

$$K_{кр} = K_{пр} + K_{вв} - K_{виб}; \quad (10)$$

де $K_{кр}$ - вартість ОПФ на кінець року, грн.

- коефіцієнт вибуття (Квиб) показує, яка частина основних засобів, з якими підприємство початок діяльності у звітному періоді, вибула через старість і з інших причин, (продаж):

$$K_{виб} = K_{виб} / K_{пр}; \quad (11)$$

Як резерв росту коефіцієнта вибуття старого устаткування, можна назвати впровадження більш зробленої технології, що приведе до модернізації устаткування; удосконалювання технологічної структури основних фондів (збільшення питомої ваги машин і устаткування); застосування сучасних модернізованих. Це дозволить не тільки збільшити обсяг продукції, що випускається, але і розширити її асортимент.

Приклад 2.

Підприємство здобуває верстат первісна вартість якого дорівнює 20000 грн, ліквідаційна вартість верстата визначена в сумі 2000 грн. Визначити річну, квартальну, місячну норму амортизаційних відрахувань.

Термін служби верстата - 4 роки.

$A_r = (20000 - 2000) : 4 = 4500$ грн.

$A_{кв} = 4500 : 4 = 1125$ грн.

$A_{м} = 375$ грн.

Тема 4. Інноваційні процеси та оцінювання їх ефективності

Приклад 1. Проектний інститут працює над розробленням технологічного процесу (поточної лінії) з переробки сільськогосподарської сировини. Вартість проектних робіт становить 64тис. грн., які мають бути освоєні протягом двох років: 44тис. грн. першого року і 20тис. грн.- другого.

Виготовлення технічних засобів триватиме рік. Вартість обладнання 70 тис. грн., а монтажу – 24 тис. грн., який також повинен бути виконаний протягом року.

Освоєння проектного технологічного процесу дасть змогу переробляти щорічно 1000т сировини і виробляти 200тис. грн. умовних банок консервної продукції за ціною 2,1 грн./банку. Собівартість продукції 1,6грн./банку.

Супутні капіталовкладення становлять 1100 грн. щорічно.

Термін експлуатації поточної лінії 5 років.

Обчисліть народногосподарський ефект від розроблення і використання нової технології у переробній галузі.

Розв'язування

Народногосподарський ефект (E_T) за весь термін служби потокової лінії може бути обчислений як різниця вартісної оцінки результатів від використання лінії (P_T) і вартісної оцінки витрат на її проектування, виготовлення й експлуатацію (B_T):

$$E_T = P_T - B_T; \quad (11)$$

При цьому слід враховувати різночасовість витрат і результатів та привести їх до одного моменту часу - першого року експлуатації лінії. Результати від експлуатації лінії становлять за рік $200000 \times 2,1 = 420$ тис. грн., а за весь термін експлуатації:

$$\begin{aligned} P_T &= 420 + 420:(1+0,1) + 420:(1+0,1)^2 + 420:(1+0,1)^3 + 420:(1+0,1)^4 = \\ &= 420 + 381,8 + 347,2 + 315,8 + 287,7 = 1752,5 \text{ тис.грн.} \end{aligned}$$

Витрати на створення і використання потокової лінії складаються із витрат на проектування, виготовлення обладнання, монтаж лінії, а також витрат у процесі її експлуатації.

Витрати на проектування, виготовлення і монтаж лінії з врахуванням фактора часу дорівнюють:

$$\begin{aligned} B_1 &= 44 \times (1 + 0,1)^4 + 20 \times (1 + 0,1)^3 + 70 \times (1 + 0,1)^2 + 24 \times (1 + 0,1) = \\ &= 200,6 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

Річні витрати в процесі експлуатації лінії становлять:

$$(200 \times 1,6) + 1,1 = 321,1 \text{ тис. грн.,}$$

а за весь термін служби:

$$\begin{aligned} P_T &= 321,1 + 321,1:(1+0,1) + 321,1:(1+0,1)^2 + 321,1:(1+0,1)^3 + 321,1:(1+0,1)^4 \\ &= + 265,4 + 241,4 + 219,9 = 1339,7 \text{ тис. грн.,} \end{aligned}$$

$$B_T = B_1 + B_2 = 200,6 + 1339,7 = 1540,3 \text{ тис. грн.,}$$

$$E_T = 1752,5 - 1540 = 212,2 \text{ тис. грн.}$$

Тема 5. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємств

Основними показниками ефективності діяльності підприємства є **прибуток та рентабельність**.

Ціль господарської діяльності підприємства в умовах ринкової економіки — отримання максимального прибутку.

Прибуток є грошовим вираженням вартості додаткового продукту, створеного продуктивною працею працівників торгівлі, що зайняті впровадженням процесу виробництва в сфері товарного обігу, а також частини додаткового продукту, створеного працівниками інших галузей народного господарства (промисловості, сільського господарства, транспорту і т.д.), що направляються в торгівлю через механізм цін, на товари, тарифи, торговельні надбавки як плата за реалізацію товарів (продукції і послуг).

Прибуток являє собою кінцевий фінансовий результат господарської діяльності торговельного підприємства. Однак фінансовим результатом може виступати не тільки прибуток, але і **збиток**, що виник, приміром, через надмірно високі витрати чи недоодержання доходів від реалізації товарів у зв'язку зі зменшенням обсягу постачань товарів, зниженням купівельного попиту.

У спрощеному вигляді **прибуток** — це різниця між валовим доходом і витратами оборотності підприємства. Такий прибуток прийнято називати валовий, він відбиває фінансовий результат конкретної діяльності підприємства. Однак, як відомо, не всі витрати торговельного підприємства включаються у витрати обороту. Частина витрат підприємство здійснює за рахунок прибутку, і тому не включає їх у витрати обороту.

Усі витрати підприємства, що враховуються як у складі витрат обороту, так і за рахунок прибутку, у сумі утворюють загальні витрати, оскільки вони характеризують сукупність дійсних витрат торговельного підприємства. Загальні витрати обороту за обсягом більші витрат обороту. Відповідно до витрат прибуток може бути загальним. Валовий прибуток — це різниця між валовим доходом і витратами обігу. Ціль будь-якого торговельного підприємства — отримання максимального загального прибутку. Загальний прибуток характеризує підприємницький успіх, що свідчить про окупність витрат торговельного підприємства (підприємця) і здатність його до самофінансування (саморозвитку).

Прибуток є одним з найважливіших оціночних показників, що характеризують результат господарської діяльності торговельного підприємства. У процесі аналізу результатів роботи застосовуються різні значення прибутку: прибуток (збиток) від реалізації товарів; прибуток від реалізації основних фондів і іншого майна; валовий (балансовий) прибуток; оподатковуваний прибуток; чистий прибуток (прибуток, що залишається в підприємства); прибуток від позареалізаційної діяльності підприємства.

Прибуток (збиток) від реалізації товарів визначається як різниця між валовим доходом від реалізації товарів (без урахування податку з додаткової вартості) і витратами обороту.

При визначенні *прибутку від реалізації основних фондів і іншого майна* враховується різниця перевищення між продажною ціною (без податку з додаткової вартості) і залишковою (первісною) вартістю цих фондів і майна, збільшена на індекс інфляції, що обчислюється в порядку, встановленому Урядом України. При цьому поняття «залишкова вартість майна» розглядається стосовно до основних фондів, нематеріальних активів, МБП, а первісна вартість — для іншого майна.

До складу *доходів (витрат) від позареалізаційної діяльності* включаються: доходи, отримані від пайової участі в діяльності інших підприємств, від здавання майна в оренду, дивіденди (відсотки) по акціях, облігаціях і інших цінних паперах, що належать підприємству, а також інші доходи (витрати) від операцій, не пов'язаних з реалізацією товарів, включаючи суми, отримані (сплачені) у вигляді санкцій за порушення господарських договорів. У складі позареалізаційних витрат враховуються податкові платежі, що впливають на фінансові результати господарської діяльності торговельного підприємства (податок на майно, транспортний податок, інші податки).

Валовий (балансовий) прибуток характеризує кінцевий фінансовий результат господарської діяльності торговельного підприємства і являє собою суму прибутку (збитку) від реалізації товарів, основних виробничих засобів (фондів), іншого майна і доходів від позареалізаційних операцій, зменшених на суму витрат по цих операціях. За економічним значенням балансовий і валовий прибуток тотожні. Валовий прибуток з найбільшою повнотою й об'єктивністю показує результати усіх видів господарської діяльності підприємства. Саме прибуток на практиці відбиває економічну категорію «додаткова вартість», що відповідно і підлягає розподілу між підприємством і державним бюджетом.

Чистий прибуток — це та частина валового (балансового) прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати в бюджет податку з прибутку.

Головна перешкода, з якою зіштовхується торговельне підприємство на шляху максимізації прибутку, — це ріст витрат, зв'язаних зі збільшенням податкових відрахувань у бюджет і обов'язкові відрахування в різні позабюджетні фонди.

Оподатковуваний прибуток — це частина валового прибутку, що підлягає оподаткуванню. При обчисленні оподаткованого прибутку з валового прибутку виключаються:

- доходи від пайової участі в діяльності інших підприємств;
- дивіденди по акціях, відсотки по облігаціях і інших цінних паперах, що належать торговельному підприємству;
- доходи, що підлягають оподаткуванню за особливими ставками (доходи від оренди, прокату відеокaset і запису на них);
- прибуток від посередницьких операцій і угод (комісійна торгівля відноситься до посередницької діяльності);

Зазначені суми не виключаються з валового прибутку тому, що такі доходи обкладаються податком за встановленими ставками у джерела їхньої виплати.

Крім усіх вищезазначених визначень прибутку існує безліч інших, зроблених ведучими економістами усього світу. Приміром, професор Сіетлського університету Піл Хейн (США) висунув таке визначення прибутку: «Прибуток — це чистий дохід понад звичайну норму доходу за рахунок доступних інвестиційних можливостей». За кордоном дуже часто у визначенні прибутку використовується термін «інвестиції». Так з'явилося поняття майбутнього прибутку, тобто такого прибутку, що буде отриманий в майбутньому внаслідок внесення своєчасних інвестицій, пов'язаних, приміром, із закупівлею нового обладнання, машин, транспортних засобів, з капітальними вкладеннями і т.д., що дозволяє збільшити розмір основного капіталу (основних засобів). Джерелами інвестування можуть служити як банківські кредити, приватні капітали.

Фактори, що впливають на розмір прибутку, можна розділити як би на дві групи. До першої групи відносять так звані основні фактори, що безпосередньо впливають на обсяг прибутку торговельного підприємства.

До них відносяться:

1. Прибуток (збиток) від реалізації товарів.
2. Прибуток (збиток) від неторговельної діяльності підприємства.
3. Сальдо доходів і витрат з позареалізаційних операцій.
4. Прибуток (збиток) від реалізації основних виробничих засобів.

До другої групи відносять так звані взаємозалежні фактори:

- обсяг продажу товарів;
- роздрібні ціни на реалізовані товари;
- витрати обороту;
- чисельність працівників підприємства;
- оборотність і склад капіталу.

Витрати за рахунок прибутку

Якщо говорити про основні фактори, що впливають на прибуток, то можна сказати, що на практиці валовий (балансовий) прибуток в основному створюється за рахунок прибутку від реалізації товарів, але він може бути збільшений (зменшений) на розмір прибутку від неторговельної діяльності підприємства, на прибуток, отриманий від реалізації основних фондів (причому прибуток (збиток) від реалізації основних фондів являє собою різницю між продажною (ринковою) і первісною їхньою ціною та залишковою вартістю з урахуванням переоцінок, викликаних інфляцією. Якщо виявлене перевищення первісної вартості і понесених витрат, пов'язаних з вибуттям основних фондів і іншого майна, над сумою виторгу від реалізації, то відповідно на величину цього перевищення зменшується валовий прибуток підприємства. Якщо навпаки, сума виторгу перевищує первісну вартість і витрати по вибуттю основних фондів і іншого майна, валовий прибуток збільшується на цю різницю).

Взаємозалежні фактори, так як і основні, надто впливають на розмір прибутку. Ці фактори не випадково одержали таку назву, їхня особливість полягає в тому, що кожний з них якоюсь мірою впливає чи зазнає впливу від інших факторів з цієї групи. Тому, розділивши підсистему взаємозалежних факторів на окремі елементи — показники, можна виявити ступінь впливу кожного з них на прибуток на основі застосування методів і прийомів економіко-математичного аналізу. Спочатку оцінюється вплив кожного з них на величину прибутку, а потім їх комплексний вплив. Використовуючи комплексний метод аналізу можна виявити такі необхідні умови для нормального функціонування і розвитку підприємства:

$$T_n > T_m > T_{вз} > T_{ф} > T_{ч}, \quad (12)$$

де T_n — темп зростання прибутку;
 T_m — темп росту товарообігу;
 $T_{вз}$ — темп росту витрат звертання;
 $T_{ф}$ — темп росту фондомісткості;
 $T_{ч}$ — темп росту чисельності працівників.

Передбачається, що віддача від збільшення витрат на оплату праці повинна рости швидше, ніж розмір її оплати. Підприємство розподіляє ту чи іншу частину прибутку не у формі наявних виплат, а у формі акцій чи переводить на банківські рахунки працівників, утворити кредитний фонд, який підприємство пускає в обіг, що якоюсь мірою знижує потребу в позикових коштах, при цьому скорочуються витрати на виплату відсотків по банківських кредитах.

Приклад 2. Розглянемо на прикладі формування валового (балансовою) прибутку підприємства на підставі показників, наведених в таблиці 2.

Таблиця 2.

Данні для формування валового прибутку підприємства

№ п/п	Найменування показника	Прибуток, тис.грн.	Витрати, тис.грн.
1.	Виручка від реалізації продукції	1127450	-
2.	Податок на додану вартість	-	210833
3.	Витрати на виробництво реалізованої продукції	-	654666
4.	Дохід від реалізації продукції	261951	-
5.	Дохід від іншої операційної діяльності	11762	-
6.	Доходи та витрати від лізингових операцій	13340	29980
7.	Балансовий (валовий) прибуток	257073	-

Таким чином, прибуток від реалізації продукції складає 261951 тис. грн., прибуток від іншої реалізації - 11762 тис. грн., а валовий (балансовий) прибуток з урахуванням прибутків і витрат від іншої операційної діяльності - 257073 тис. грн.

Рентабельність діяльності підприємства

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності (виробничою, підприємницькою, інвестиційною), окупність витрат і т. д. Вони більш повно, ніж прибуток, характеризують остаточні результати господарювання, тому що їх величина показує співвідношення ефекту і готівковими або використаними ресурсами. Їх застосовують для оцінки діяльності підприємства і як інструмент в інвестиційній політиці і ціноутворенні.

Показники рентабельності можна об'єднати в декілька груп:

- показники, що характеризують рентабельність (окупність) витрат виробництва;

- показники, що характеризують рентабельність продажів;

- показники, що характеризують прибутковість капіталу і його частин.

Усі ці показники можуть розраховуватися на основі сумарного прибутку, прибули від реалізації продукції і чистого прибутку.

Рентабельність виробничої діяльності (окупності витрат) обчислюється шляхом відношення валового (ВП) або чистого прибутку (ЧП) до суми витрат по реалізованій або виробленій продукції (И).

$$R_{np} = \frac{ВП}{И}, \quad (13)$$

Використовуючи приклад, визначимо рентабельність окупності витрат шляхом відношення валовою (ВП) до суми витрат по реалізованій або виробленій продукції (И).

$$R_{np} = \frac{261951}{916617} \times 100\% = 28,6\%$$

Величина рентабельності показує, скільки підприємства має прибутки з кожної гривні, витраченої на виробництво і реалізацію продукції.

Рентабельність продажів розраховується діленням прибутку від реалізації продукції, робіт, послуг або чистого прибутку на суму отриманої виручки (ВР). Характеризує ефективність підприємницької діяльності : скільки прибутки має підприємство з гривні продажів. Широке застосування цей показник отримав в ринковій економіці і може розраховуватися як по підприємству в цілому, так і по окремих видах продукції.

$$R_{np} = \frac{ЧП}{БР}, \quad (14)$$

На підставі даних таблиці 3 визначимо рентабельність продажів:

$$R_{np} = \frac{257073}{654666} \times 100\% = 39,7\%$$

Рентабельність (прибутковість) капіталу обчислюється відношенням сумарного, валового або чистого прибутку до середньорічної вартості усього інвестованого капіталу (К):

$$R_k = \frac{ЧП}{\sum K}, \quad (15)$$

Рівень рентабельності виробничої діяльності (окупність витрат), обчислені в цілому по підприємству, залежить від трьох основних чинників першого порядку: зміни структури реалізованої продукції, її собівартості і середніх цін реалізації.

Рекомендована навчальна література

1. Продиус Ю.И. Экономика предприятия. Учебное пособие / Ю.И. Продиус. - Харьков, ООО «Одиссей», 2008. – 416 с.
2. Ковалев А.П., Павлова М.П.. Экономика для технических вузов / А.П. Ковалев, М.П. Павлова. - Ростов на Дону, Фенікс, 2010. – 512 с.
3. Юр'єва Т.П. Економіка підприємств міського господарства /Т.П.Юр'єва. – Х.: ХНАМГ, 2006г. – 254 с.
4. Курочкин А.С. Организация управлением. Учебник /А.С.Курочкин. – К.: МАУП, 2009. – 332 с.
5. Жданова П.А. Организация и управление капиталистической промышленной фирмой /П.А. Жданова. – М.: ИНФРА – М., 2008. - 387 с.
6. Карданская Н.Л. Системы управления производством: анализ и проектирование. Учебное пособие / Н.Л.Карданская. – М.: ИНФРА – М., 2009. - 264 с.
7. Смирнов С.В. Организация управления предприятием и производственным процессом / С.В. Смирнов. - М.: Знание, 2007. - 412 с.

4. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з курсу «Економіка і організація виробництва»

Загальні положення

Контрольна робота проводиться з метою закріплення студентами теоретичних знань і набуття практичних навичок з систематизації та аналізу економічної інформації. Теоретичні питання роботи виконуються у вигляді реферату та розрахункового завдання (задачі).

Контрольна робота включає наступні розділи:

- титульний лист;
- зміст;
- введення;
- теоретична частина, що складається з виконання реферату;
- розрахункове завдання;
- висновок;
- список використаних джерел.

4.1. Оформлення контрольної роботи

Контрольна робота оформлюється рукописним способом чи на ПК на одній стороні папера формату А4 (210*297) відповідно з правилами оформлення наукової, методичної та технічної документації (ДСТУ 3008-95: Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).

Контрольна робота повинна бути зброшурована. На останній сторінці студент ставить підпис і дату завершення роботи.

4.2. Тематика рефератів контрольних робіт з курсу

Тема 1. Цілі та завдання створення та розвитку підприємств

Тема 2. Основні фонди підприємства, виробнича потужність та нематеріальні активи. Амортизація та методи її начислення..

Тема 3. Оборотні засоби підприємства, їх призначення та нормування.

Тема 4. Кадри підприємства. Мотивація та оплата праці.

Тема 5. Собівартість продукції підприємства.

Тема 6. Прибуток та рентабельність підприємства.

Тема 7. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств енергопостачання.

Тема 8. Методи виміру та калькулювання фактичної собівартості продукції.

Тема 9. Формування конкурентної стратегії підприємств енергопостачання.

Тема 10. Оцінка фінансового стану підприємств енергопостачання.

**** Увага!** Варіант теми обирають згідно з **останньою цифрою** номера залікової книжки.

4.2. Задачі для розв'язування до контрольної роботи з курсу «Економіка і організація виробництва»

Задача 1.

Визначити чистий прибуток та рентабельність діяльності підприємства, на підставі показників, наведених у таблиці 1.

Таблиця 1.

Данні для формування чистого прибутку підприємства

№ п\п	Найменування показника	Прибуток, тис.грн.	Витрати, тис.грн.
1.	Виручка від реалізації продукції	240000	-
2.	Податок на додану вартість		?
3.	Собівартість продукції		165000
4.	Операційні витрати		25000
5.	Дохід від іншої операційної діяльності	20000	
6.	Витрати від іншої операційної діяльності		12000
7.	Податок на прибуток – 21%		?
8.	Чистий прибуток	?	

Задача 2.

Визначити комерційний ефект від використання на підприємстві 3-х приладів контролю параметрів ламп, якщо ціна одного приладу 4860грн.; продуктивність приладу - 130 вимірювань за годину. Кількість годин роботи приладу протягом зміни 4,8 год., при однозмінному режимі. Кількість робочих днів у році - 225.

Вартість обладнання, що вивільнюється в результаті використання приладів, становить 3325грн., з обладнання може бути реалізовано на суму 1200грн. Супутні капіталовкладення в процесі експлуатації одного приладу 760 грн./рік. Вартість одного вимірювання - 0,1грн.; витрати електроенергії на годину роботи приладу - 5кВт, ціна 1 кВт-год.- 0,17грн. Термін експлуатації приладу - 4 роки.

Задача 3.

Вартість ОВФ на початок року - 2500тис.грн., на 01.07 введено в дію ОВФ на 300тис.грн., з 01.01 вибуло ОВФ на 250тис.грн. Визначити середньорічну вартість ОВФ, коефіцієнти відновлення та вибуття.

Задача 4.

Підприємство придбало новий прилад контролю параметрів якості виробів. Ціна приладу - 1000грн., супутні одноразові затрати, пов'язані з експлуатацією приладу, в сумі 300грн. розподілені за роками експлуатації рівномірно.

Використання нового приладу дало змогу збільшити продуктивність до 8000 виробів на рік.

Собівартість виробу - 72 грн., а оптова ціна - 86 грн.

Нормативний строк служби приладу - 4 роки.

Обчислити комерційний (госпрозрахунковий) ефект у споживача від придбання і експлуатації нового приладу.

Задача 5.

Обсяг виробничої програми підприємства в базовому періоді становив 368млн. грн. і зростає в плановому періоді на 11%. Виробіток на одного працюючого в базовому періоді становив - 2,3млн. грн. Завдяки кращій організації виробництва чисельність промислово-виробничого персоналу зменшиться в плановому періоді на 9 чол. Визначити процент зростання продуктивності праці і чисельність працюючих по підприємству в плановому періоді.

Задача 6.

Обчислити величину реалізованої продукції та її приріст у плановому році, якщо у звітному обсяг реалізації становив 600тис. грн.

У плановому році підприємство передбачає виготовити продукції на суму 740тис. грн. Частина її на суму 30тис. грн. піде на внутрішні потреби. Незавершене виробництво за плановий рік зменшиться на 5тис. грн. Додатково до програми випуску готових виробів підприємством будуть надані послуги промислового характеру заводам галузі на 45тис.грн. і виготовлено напівфабрикатів для реалізації на сторону на 12тис.грн.

Задача 7.

У базовому періоді на підприємстві було зайнято 3150 робітників. У плановому періоді намічено збільшити їх чисельність до 3220 чоловік. Обсяг виробництва продукції в базовому періоді становить 28200млн грн., а на наступний рік заплановано збільшити обсяг випуску продукції на 650млн грн. Визначити частку приросту обсягу продукції на основі підвищення продуктивності праці.

Задача 8.

Визначити обсяг реалізованої продукції у вартісному виразі виходячи із таких даних:

- річний випуск продукції в натуральних одиницях по виробу:
- А - 550 шт., Б - 730 шт., В - 600 шт., Г - 400 шт.;
- ціна за виріб А - 100грн., Б - 1800грн., В - 1200грн., Г- 900грн.;
- залишки готової продукції на початок планового року - 2530тис. грн.;
- вартість річної продукції, відвантаженої споживачеві, але не оплаченої ним у базовому періоді - 1700тис. грн.;
- залишки нереалізованої продукції на кінець року склали 4880 тис. грн.

Задача 9.

Втрати робочого часу через плинність на одного робітника склали: на першому підприємстві - 4 дні, на другому - 7, на третьому - 5, на четвертому - 6 днів. Плановий виробіток на людину-день становить: на першому підприємстві - 80 тис. грн.; на другому- 90 тис. грн.; на третьому - 75 тис. грн.; на четвертому - 85 тис. грн. Плинність у підприємствах, відповідно, така: 85, 100, 60 і 90 чоловік. Розрахувати економію робочого часу і можливий додатковий випуск продукції в результаті усунення плинності в об'єднанні.

Задача 10.

Обчисліть економічний ефект у виробника і споживача нового преса, якщо його виробництво обходиться у 4500грн. Рентабельність виробництва становить 28%, а прибуток оподатковується за ставкою 30%.

Використання преса дозволить щороку виготовляти продукції в обсязі 1200 шт. за ціною 3,5 грн./шт., собівартість виробу 2,9 грн.

Супутні капіталовкладення у споживача преса становлять 680грн. щорічно, нормативний термін експлуатації преса - 3 роки.

**** Увага!** Варіант задачі обирають згідно з *останньою цифрою* номера залікової книжки.

Рекомендовані джерела

1. Продиус Ю.И. Экономика предприятия. Учебное пособие / Ю.И. Продиус. - Харьков, ООО «Одиссей», 2008. – 416 с.
2. Ковалев А.П., Павлова М.П.. Экономика для технических вузов / А.П. Ковалев, М.П. Павлова. - Ростов на Дону, Фенікс, 2010. – 512 с.
3. Юр'єва Т.П. Економіка підприємств міського господарства /Т.П.Юр'єва. – Х.: ХНАМГ, 2006г. – 254 с.
4. Горфинкель В.Я. Экономика предприятия. Учебник для вузов / В.Я. Горфинкель. - М. ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 718 с.
5. Фатхутдинов Р.А. Конкурентноспособность: экономика, стратегия, управление / Р.А. Фатхутдинов. - М. ИНФРА – М., 2008. – 325 с.
6. Зайцев Н.Л. Экономика промышленного предприятия. Учебное пособие /Н.Л. Зайцев. - ИНФРА – М., - 2010. – 192 с.
7. Вяткин В.Н. Организационное проектирование хозяйственных комплексов. – М.: Экономика, 2004, - 345 с.
8. Курочкин А.С. Организация управлением. Учебник / А.С. Курочкин. – К.: МАУП, 2009. – 332 с.
9. Жданова П.А. Организация и управление капиталистической промышленной фирмой /П.А. Жданова. – М.: ИНФРА – М., 2006. - 387 с.
10. Карданская Н.Л. Системы управления производством: анализ и проектирование. Учебное пособие / Н.Л. Карданская. – М.: ИНФРА – М., 2007. - 264 с.
11. Смирнов С.В. Организация управления предприятием и производственным процессом / С.В. Смирнов. - М.: Знание, 2007. - 412 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки
для самостійної роботи студентів, проведення практичних занять
та виконання контрольної роботи
з дисципліни

Економіка і організація виробництва

(для студентів напряму підготовки 6.050701 – «Електротехніка та електротехнології» заочної форми навчання і для слухачів другої вищої освіти за спеціальністю 7.05070103 – «Електротехнічні системи електроспоживання»)

Укладач **БОЙКО** Лариса Георгіївна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2012, поз. 587 М

Підп. до друку 10. 04. 2012
Друк на ризографі
Тираж 100 пр.

Формат 60х84 /16
Ум. друк. арк. 1,8
Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011р.